

Planeringsförutsättningar för budget 2021 och plan 2022–2023

Ärende

Planeringsunderlaget är kommunstyrelsens direktiv för arbetet med förslag till budget 2021 och plan 2022–2023.

Nämnderna har i uppdrag att ta fram förslag till budget för år 2021 och plan för åren 2022–2023 inom de planeringsramar som finns givna i planeringsunderlaget.

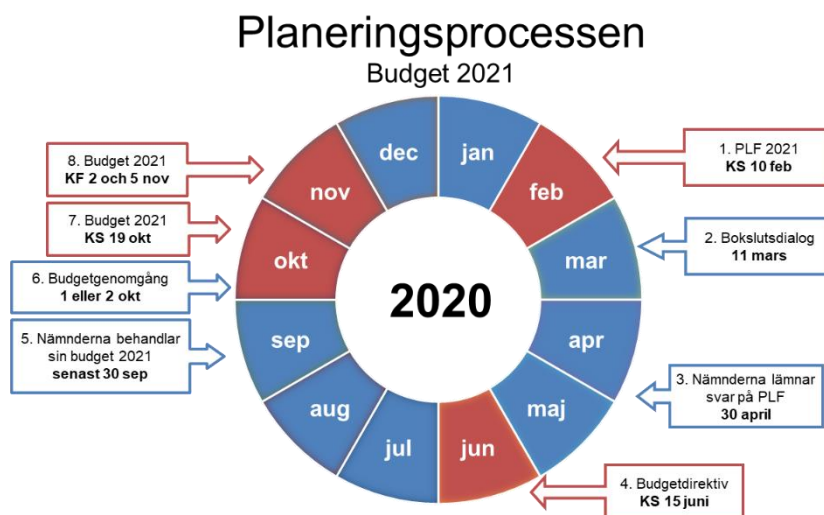
Kommunledningskontorets förslag till beslut

1. Kommunstyrelsen fastställer planeringsförutsättningar för budget 2021.
2. Kommunstyrelsen uppdrar till nämnderna att senast 30 april 2020 inkomma med förslag till budget 2021 och plan 2022–2023 i enlighet med planeringsförutsättningarna.

Bakgrund

Planeringsförutsättningarna anger de ekonomiska förutsättningarna för budgetarbetet tre år framåt i tiden och inleder arbetet med budgetprocessen.

Diagrammet nedan visar arbetsprocessen med budgetarbetet. Hela processen är tidigarelagd jämfört med tidigare år. Exempelvis beslutades planeringsförutsättningarna under perioden maj/juni tidigare år.

Ekonomiska förutsättningar för budget 2021 och plan 2022–2023

Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) lämnade sin senaste skatteprognos i december 2019. Enligt den kommer Danderyd kommuns skatteintäkter (netto) att öka med cirka 63 mnkr år 2021 jämfört med 2020. Detta vid en oförändrad skattesats. Principen som kommunen bör ha är att inte använda 100 procent av den prognostiserade ökade skatteintäkten för att säkerställa en ekonomi i balans. Det skulle leda till att kommunen har cirka 55 mnkr till 60 mnkr att öka kommunens kostnader med.

Den gemensamma utgångsprincipen för kommunen är en uppräkningsprincip om 1 procent för löner och priser samt peng och check. Det innebär att den generella uppräkningsprincipen är 1 procent på nämndernas nettobudget. Det skulle innebära att nämnderna får kompensation för löner och prisökningar med totalt cirka 10 mnkr samt peng och check ökar med totalt cirka 10 mnkr. Sammantaget ökar nämndernas kostnader med cirka 20 mnkr för varje år framåt i tiden. Utbildningsnämnden och socialnämnden får cirka 15 mnkr eller cirka 75 procent av dessa 20 mnkr.

Eventuell ökning av pensionskostnader och finansiella kostnader beräknas i samband med framtagandet av budgetärendet.

Samma princip med 1 procent uppräkningsprincip gäller för åren 2022 och 2023. Principen implementeras för att ge ekonomiska förutsättningar och bidra till kostnadskontroll för att säkerställa en ekonomi i balans.

Principen med 1 procent uppräkningsprincip ska årligen utvärderas av kommunledningskontoret i arbetet med planeringsförutsättningarna.

Utöver principen med 1 procent uppräkningsprincip ska nämnden få 100 procent kompensation för ökade kapitalkostnader och volymförändringar.

Hög effektivitet och ständiga effektiviseringar

Ett av kommunens fem strategiområden är hög effektivitet. Strategiområdet är kopplat till kommunens vision *”Sveriges bästa kommun att leva, bo och verka i”* och beslutades i kommunfullmäktige i oktober 2017. Principen med 1 procent uppräkningsprincip ställer krav på verksamheten till ständiga effektiviseringar.

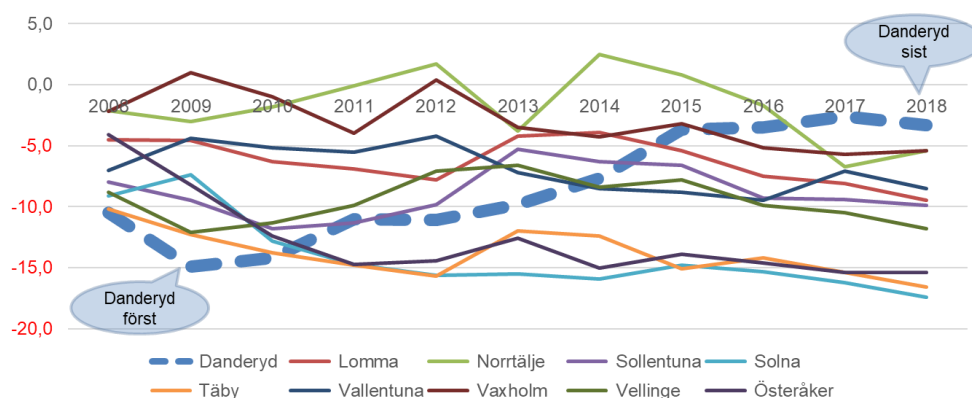
I kommunens riktlinjer för mål- och styrmodell (dnr 2019/0182) framgår av resursfördelningen att nivån på nämndernas ramar bland annat ska följas upp med hjälp av nettokostnadsutvecklingen och med jämförbara kommuner. Kommunen har i tidigare jämförelser med andra kommuner

legat bra till i jämförelse hur effektivt kommunens verksamheter bedrivs. De senaste tio åren har kommunens effektivitet försämrats jämfört med andra kommuner.

Sammanställningen nedan visar kommunens effektivitet jämfört med andra kommuner för verksamheterna förskola, fritidshem, grundskola, gymnasieskola, individ- och familjeomsorg och vård och omsorg om äldre mellan åren 2008 och 2018.

Nettokostnadsavvikelse

Jämförelse mellan olika kommuner

Skulle kommunen ligga på samma nettokostnadsavvikelse som de geografiskt närliggande kommunerna indikerar det på möjliga effektiviseringar om cirka 130 mnkr. Danderyds kommun har för 2018 en negativ nettokostnadsavvikelse om -3 procent, jämfört med de fem kommuner med högst negativ avvikelse som har ett genomsnitt om -14 procent nettokostnadsavvikelse. Det är en skillnad på 11 procentenheter vilket motsvarar 130 mnkr beräknat på dessa sex verksamheter som tillsammans omsätter cirka 1,2 miljarder kronor. En minskning av kostnaderna med 130 mnkr motsvarar ett skatteuttag med cirka 90 öre.

Antaganden

Följande gemensamma antaganden gäller för arbetet med budget 2021.

Danderyds kommun är medlemmar i arbetsgivar- och intresseorganisationen SKR. SKRs uppgift är att stödja och bidra till att utveckla kommuner och

regioners verksamhet. I de fall SKR lämnar förslag om antaganden så följer kommunen dessa. I flera fall har förslag på antaganden inte lämnats av SKR ännu. När SKR lämnar nya förslag till antaganden kommer kommunen följa dessa och antaganden kan därför komma att ändras. Antaganden ska göras enligt nedan.

Prisökningar	2,0 %
Overheadkostnader	1,0 %
Löneökningar	2,0 %
Personalomkostnadspålägg	40,15 %
Internränta	1,5 %
Internhyror	1,6 %

Prisökningar

Merparten av kommunens verksamheter är bundna av avtal som är indexreglerade. Konsumentprisindex år 2018 var 2,0 procent. SKRs prognos för åren 2019–2021 ligger i snitt något under 2,0 procent. Med anledning av osäkerheten i prognosen så görs antagande om ett KPI 2021 om 2,0 procent.

Overheadkostnader

Utdebitering av kommunledningskontorets overheadkostnader höjs med 1 procent jämfört med 2019. Som overheadkostnad avses kostnader för kommungemensamma verksamheter, det vill säga sådana verksamheter som har en övergripande kommunnytta ska ingå i overheadkostnaden.

Kommunledningskontorets overhead intäkter beräknas uppgå till cirka 10 mnkr under 2020.

Löneökningar

Inriktningen för löneökningar är 2 procent.

Personalomkostnadspålägg

SKR föreslår att personalomkostnadspålägget för 2020 ska uppgå till 40,15 procent. Något förslag till förändring till år 2021 har SKR ännu inte lämnat. År 2020 fastställde kommunen personalomkostnadspålägget till 39,15 med anledning av att bedömningen som gjordes i arbetet inför budget 2020 var att nämnderna inte skulle belastas med en högre kostnad, och kostnaden togs i stället centralt. Kommunen väljer år 2021 att följa SKRs förslag och höja personalomkostnadspålägget från 39,15 procent till 40,15 procent för att få en mer korrekt redovisning av kostnaden.

Internränta

Förslag till internränta fastställer SKR senast i februari månad året innan budgetåret. SKR har inte kommit med något förslag för 2021. För år 2020 föreslog SKR en internränta om 1,5 procent som kommunen använder under 2020. Internräntan antas uppgå till 1,5 procent tills ny internränta föreslås av SKR senast i februari 2020.

Internhyror

Kommunens samtliga hyror ska följa KPI, som fastställs i oktober månad året innan budgetåret. Eftersom SKR lämnar prognos för år 2021 först i oktober, så ska respektive nämnd räkna med en hyreshöjning som motsvarar SKL:s prognos för KPI år 2020, som är 1,6 procent.

Förslag till budgetramar 2021

I kommunens riktlinjer för mål- och styrmodellen framgår kommunens huvudregler för resursfördelning.

Danderyds kommun tillämpar rambudgetering. Det innebär i stort att ett eventuellt tillskott eller avdrag i nästkommande budget relateras till föregående årsbudget, där förändringen mellan åren är i fokus. Undantaget är de avgiftsfinansierade verksamheterna där så kallad nollbudgetering tillämpas.

Kommunens huvudregler är följande:

- Politiska prioriteringar
- Demografi (volymer inom främst barnomsorg, skola och äldreomsorg)
- Pris- och löneökningar mellan åren
- Verksamhetsförändringar som beslutats eller förväntas ta beslut om
- Driftkostnadsförändringar på grund av investeringsvolymer (kapitalkostnader)

Nämnderna har i uppdrag att beräkna följande punkter nedan. Märk väl att nämnden ska göra sina beräkningar och sedan avrunda till miljoner kronor med en decimal. Det betyder att lägre siffror än 50 000 kronor utgår ingen kompensation för. 50 001 kronor ska således avrundas till 0,1 mnkr.

1. Volymer

Det gäller främst utbildningsnämnden och socialnämnden. Nämnden ska beräkna exempelvis hur många fler eller färre barn, elever eller äldre det blir under 2021 och framåt. Principen är att nämnden ska bli 100 procent

kompenaserade för den ökade demografin (volym) som kommer påverka nämndens kostnader framöver. Om det är en minskande demografi (volym) gäller samma princip fast omvänt, nämnden får lämna tillbaka 100 procent för minskade kostnader.

2. Pris- och löner samt peng och check

Kompensation om 1 procent utgår till nämnderna för pris- och löneökningar samt peng- och checkökning för 2021 och framåt. Beräkningsmodellen som ska användas är 1 procent uppräknig på nämndens nettobudget. För 2021 gäller nettobudget 2020 som beräkningsunderlag. För 2022 gäller den nettobudget som det blir enligt dessa principer år 2021 osv.

Utbildningsnämnden och socialnämnden ska beräkna att peng- och checkbeloppen som finansierar förskola, fritidshem, grundskola, äldreomsorg och hemtjänst ökar med 1 procent år 2021 och framåt. Kompensation för detta ingår i beräkningsmodellen 1 procent uppräknig av nämndens nettobudget.

Danderyds kommun är ansluten till Storsthlm gemensam gymnasierregion och tillämpar den av Storsthlm framräknade och rekommenderade programpengen för gymnasieskolan. För gymnasiet bör nämnden räkna på en uppräknig av programpengen med 1 procent framöver. När beslut kommer från Storsthlm ska beräkningen justeras.

I tabellen nedan illustreras beräkningsmodellen och vad det innebär för respektive nämnd. Siffror i mnkr.

Nämnd	Nettobudget	
	2020	1,0 %
Kommunstyrelsen	-122,8	-1,2
Revision	-1,3	0,0
Överförmyndarnämnden	-3,4	0,0
Miljö- och hälsoskyddsnämnden	-8,5	-0,1
Byggnadsnämnden	-13,3	-0,1
VA-verksamhet och Avfall	0,0	0,0
Tekniska nämnden	-88,4	-0,9
Fastighetsnämnden	-1,2	0,0
Kultur- och fritidsnämnden	-88,1	-0,9
Utbildningsnämnden	-881,2	-8,8
Socialnämnden	-642,6	-6,4
Totalt	-1 850,8	-18,5

3. Verksamhetsförändringar

Med verksamhetsförändring avses när en verksamhet flyttas över till en annan nämnd. Grundprincipen är att en verksamhetsförändring ska vara kostnadsneutral för kommunen som helhet.

Kostnaderna för nya lokaler i Mörby Centrum klassas i detta sammanhang som en verksamhetsförändring. Det beror på att fastighetsnämnden under 2020 har erhållit 10 mnkr i budget för kostnader för nya lokaler i Mörby centrum. Till år 2021 ska dessa kostnader flyttas över till respektive nämnd. Om lokalkostnaderna ökar från totalt budgeterat 10 mnkr till högre ska nämnden bli 100 procent kompenserade för detta.

4. Kapitalkostnader

Principen är att nämnden blir 100 procent kompenserade för de ökade kapitalkostnader som en beslutad investering medför.

5. Investeringar

Nämnderna ska i sina budgetförslag ta fram investeringar för perioden 2021–2023. Totalbudgeten för projektet ska budgeteras, och delas upp på respektive år då utgift budgeteras ske.

6. Övrigt

I övrigt ska nämnden inte erhålla några andra budgetmedel.

Nämnden ska i det underlag som nämnden tar fram, beskriva vilka eventuella större verksamhetsrisker som skulle uppstå med dessa resursfördelningsprinciper.

Längre fram i budgetprocessen beslutas det om politiska satsningar. Det kan innebära att kommunstyrelsen föreslår till kommunfullmäktige att både tilldelar mer medel eller mindre medel för respektive nämnd. Om kommunstyrelsen väljer att föreslå mindre medel bör dessa konsekvensbeskrivas av respektive nämnd innan beslut tas av kommunfullmäktige.

Kommunledningskontoret kommer ta fram mallar och anvisningar som respektive verksamhet kommer erhålla längre fram. I anvisningarna är det sannolikt att de nämnder som har volymer och egen regi i sin verksamhet ombeds dela upp sin budget på tre områden, *anslag*, *volymer* och *egen regi*. Det gäller enbart utbildningsnämnden och socialnämnden.

Risکانالys för år 2021

För kommunen finns det flera kända risker som kan påverka ekonomin. Dessa risker redovisas nedan.

En risk är att nämnderna inte skulle klara av att bedriva sina verksamheter inom tilldelade ramar. Det kan till exempel bero på att volymerna ökar mer än budgeterat, det vill säga efter att volymförändringar kan inträffa efter att budgeten är antagen.

Skatteintäkterna skulle kunna bli lägre än vad som är budgeterat. Kommunen följer SKR:s prognos för skatteintäkter. Enligt SKR:s prognos så går Sverige mot svagare konjunktur med följd att skatteunderlaget växer långsamt ett par år.

Ytterligare en risk består av att beslut som fattas på nationell nivå kan påverka kommunens ekonomi negativt, och att kostnader som ligger i gränslandet mellan statligt och kommunalt ansvar skjuts över på kommunen.

Johan Lindberg
Tf kommundirektör

Björn Wallgren
Ekonomichef

Handlingar i ärendet:

1. Tjänsteutlåtande Planeringsförutsättningar för budget 2021 och plan 2022–2023

Expedieras
Samtliga nämnder